

Dopisi.

Iz Klanjca na Hrvaškem 30. maja. — Volitev v našem kotaru se je izvršila dobro. Al bilo je treba vse žile napeti, kajti magjaroni so strahovito pritiskali. Delali so z denarjem, kakor da bi imela Hrvatska milijone za takove stvari izdavat. Poznam moža izbornika (volilca), kateri mi je sam pravil, da mu je ponujal magjaronski agitator 10 for., samo da bi si glas njegov pridobil. Druge pa so činovniki (uradniki) strašili, ako glasujejo za narodnega kandidata, da bodo službo zgubili; al vse ni nič pomagalo. Magjaroni so se preskrbeli celó z obilo stražo, ter so si dvanajst ur daleč, iz Varaždina, dali dopeljati celo kompanijo vojakov. Vsega ni bilo treba; naši kmetje so pošteni narodnjaki, ne pa podkupljivi cigani. Narodni kandidat g. Jožef Milčič je dobil 26 glasov, nasprotnik njegov z vso silo samo 13. — Ko se je to godilo, je bil Klanjec kakor mrtev; al odmah počí možnar in oživeló je vse in začelo Milčiču „živio“ vikati. In slovesno so ga spremili iz Novih Dvorov, kjer je volitev bila, nazaj na Klanjec. Narodno zastavo veliko je nesel mladeneč na konji pred neštevilno množico; malih zastavic pa je bilo gotovo kakih trideset. Muzikaši (12 uniformiranih) pa so svirali same domače slovenske in hrvatske. Ob četrty uri popoldan je bil pri zopet izvoljenem zastopniku obed, med katerim so se čule lepe narodne napitnice in pa narodne pesme, ktere je izvrstna „banda“ igrala. Veselje je trajalo do blizo belega dne. Kako poparjeni so bili po tej bitvi magjaroni, lahko čitatelji „Novic“ sami presodijo. Mi pa le kličemo in bodemo kličali: živio naš narodni zastopnik g. J. Milčič!

Trst 1. junija. — Vsako leto se umazani „Cittadino“, kateri je ljubljanskemu „Tagblattu“ brat, prizadeva, da bi se procesija sv. Rešnjega telesa odpravila ali vsaj le krog stolne cerkve sv. Justa šla. Al vselej vgrizne v kamen, in procesija gré kakor nekđaj po mestu. Letošnje leto je ljudí strašil, da je nalezljiva bolezen (kozé) v Trstu in da je zatega del nevarno, ako veliko ljudí skupaj pride. V isti rog je zatrobil ultra-lahonski magistrat, kteremu je žal, da za sestavo oltarjev vsako leto more nekoliko novcev na božjo čast dati. Vprašam pa to lahonsko kliko: ali ni bilo škoda toliko tisočev potrositi za lansko razstavo in druge potrate le „ad majorem Italiae gloriam“? Kdo bo plačal veliki deficit preteklega leta? Le mi mestjani! zato pa imamo tudi pravico, pred svetom grajati zapravljivost, in stokrat vam v obraz povedati, da Italija nikdar ne bo gospodarica v naših pokrajinah, kajti slovanstvo je dorastlo! Procesija je bila ogromno velika in lepo vreme je kronalo lepi praznik, kterega se vsak pošten Slovenec veseli. Ker nekteri rogovileži judje in lahoni o drugem ne morejo kljubovati, hujskajo s tem ljudí, da pokriti zijajo, kedar procesija memo gré; al nikoli se še ni nikomur posrečilo, da bi bil svojo pinjo srečno odnesel; kajti nabita je bila na zmršeno čepino, kot obroči na sodu, zraven je pa še kaj po hrbtu padlo. Moram pa omeniti, da pri letošnji procesiji se je brez števila takih nesramnosti zgodilo, najbolj smešno pa je bilo pri prvemu blagoslovu to-le: Dva mandarjerska fanta velita, naj se gospod, kateri ni daleč od njih stal, odkrije, a on se še zmenil ni za to; ko pa besede ne opravijo nič, stopita nazaj k lahonu, ter mu njegovo velikansko pinjo v tako pozicijo spravita, da ste se mu same rami videli. Smešna ta maškara, ker je bil klobuk premajhen, se ni vedela kam djati; po dobri instrukciji, ker je že polno zvezd in celó repatih videl, so mu morali pinjo z glave izrezati; kriv tega pa je bil posebno njegov nos, ker mu je zaviral klobuk iz take nižave potegniti. Njegovi tovarši so ga naposled rešili te žalostne situa-

cije. Judje, kateri so zraven bili, so se izgovarjali; al to ni pomagalo nič: kajti ako nisi kristijan, ne hodi blizo, in nič se ti ne bo zgodilo! To je bil v poduk za drugi pot vsakemu. — To vse paje sad nove „ere“ in „kulture“, s katero hoče nas umazani „Cittadino“ osrečiti. Al mi mu pravimo: pojdi rakom žvižgat taka kultura!

Frickov Janez.

Iz Trsta. — Vodstvo telegrafično naznanja, da se je 15. dan maja v Toplicah na Dolenskem odprla poletna brzojavna postaja z omejeno dnevno službo.

Rojan. (Čitalnica naša) napravi v nedeljo 9. junija tombolo. Uljudno se vabijo k obilnemu obisku vsi častiti udje.

Za odbor:

Ivan Dolinar, tajnik.

Iz Gorice 2. jun. — Predvčeranjim so se končale pri nas volitve za mestno starešinstvo. „Isonzo“-va stranka je sijajno propadla; ni enega svojih kandidatov ni spravila v mestni zastop. 12—13 let je že menda, od kar je vsako leto ona zmagovala, letos ni bila kos združenim močém vseh družih strank in strankic, ki so se bile zoper njo zarotile. Borba je bila nepopisljivo huda. Zmernejša stranka, katero današnji „Isonzo“ v prvo — kakor se mi zdi — s pravim imenom imenuje: združbo a) Ritterjevega nemškega krdela, b) uradnikov in doslužencev, c) klerikalcev pod vodstvom katol.-polit. društva in d) nekterih liberalnih spreobrnencev, zmogla je, ker se je bila poprejšnjih let navedila agitovati od skrajne stranke. Največ je pripomogel k združenji omenjenih strank in k zmagi združencev „Isonzo“ sè svojimi vso mero presegajočimi članki, kateri so dajali „Goriziano“-u povod, pojasnovati jih in tako občinstvu oči odpirati. Druzega vzroka gre iskati v homatijah in osebnih razporih v prejšnjem starešinstvu in tretjega v znanih namerjanjih skrajnih „liberalcev“ (liberalce namreč imenujejo oni same sebe). Združba se je naredila le ad hoc, sicer pa se ne zdijo vsi izvoljenci vsem zanesljivi. Vsakako pa se bode, ako se ne motim, vsaj zmerniše in umniše vladalo, kakor do sedaj. Poprejšnjih starešin sta samo dva vnovič izvoljena; med novimi je tudi prvostolni prošt bar. Codelli. Brž ko ne bo župan grof Karol Coronini, nekdanji deželni predsednik v Salcburgu. Mi Slovenci nimamo v narodnem oziru ničesa pričakovati od teh mestnih očetov; na edino to se smemo zanašati, da nam naš „Travnik“ še pusté! „Isonzo“-va stranka bi bila ulice gotovo preimenovala.

Banjaloka v Kostelu 24. maja. (Bùt z bùtom.) Včeraj še le mi je neki prijatelj podal ljublj. „Tagblatt-a“ št. 106. od 10. maja t. l., kjer neki dopisun Butorac govori od izvanrednega svetca v tukajšnji cerkvi, kateri svetec pa ima žensko imé: „Slavija“. Res ima tukaj agencijo „Slavije“ učitelj g. Štefan Pirnat, pa nima table (blankvete) v cerkvi, temuč v svoji sobi v šoli obešeno. Butorac ko pisar občinski in poštni ekspeditor bi vsaj prav brati moral, kaj je bilo na cerkvenem zidu od cerkvenika naprej zunaj cerkve, potem zaradi tukajšnje bore in nevihte vsakdanje znotraj nabito! Menda ni zoper pametno ravnanje, dobro občno zavarovalno banko poznati in njena pravila. Gosp. učitelj se mora za svoje poštenje pognati in bo Butoraca za besedo prijel, kdaj in kam je on tega svetca „Slavijo“ izpostavil ljudem v cerkvi? Podpisani pa nikdar ni ne agencije ne „Slavije“ ne kakove druge „banke“ imel in bi je za nobeno provizijo ne hotel sprejeti. Iz tega se vidi, da prve vrste dopisuna Butoraca so grda laž in obrekovanje.

Dalje piše isti Butorac, da stare žene molijo pred tem svetcem, „Slavijo“! To kaže, da dopisun nima zapopadka ne od cerkve, ne od blagoslovljene vode, ne kaj je „sacramentale ecclesiasticum“. Ravno tukaj ka-

žejo Kostelke stare in mlade svojo živo vero v Kristusa, kteremu je vsa oblast dana v nebesih in na zemlji, in kateri je to oblast svoji cerkvi izročil, da se ne kropijo z blagoslovljeno vodo mehanično, to je, tje v en dan, temuč da s trdnim upom v moč Izveličarjevo in s svojo prisrčno molitvijo in kesom rabijo ta vsakdanji „sacramentale“ cerkveni.

Poslednjič dopisun Butorac graja cerkveno poslopje, posebno žagrad (sakristijo), ktera je pri njem brez strehe. Ako bi dopisun poznal tukajšnje razmere, moral bi vedeti, da je vsa druga cerkvena streha v dobrem stanu, zunaj dveh malih strešic nad „prav majhno sakristijo“ in nad kapelico D. Marije, brez strehe pa ni noben del cerkve; in da imata cerkvena ključarja že čez leto dan 60 gold. denarja cerkvenega v rokah, da kupita deske za te dve mali strešici. Pa ravno zato, ker nočeta sama dela prevzeti, čakata tako dolgo s tem poslom, da pridejo še ostali možje iz kupčije domú, posebno pa čakajo podžupana Banskega, Jožefa Marinč-a, kateri bo morebiti po najnižji ceni delo prevzel.

Od kod pa vendar to divjanje pisarja Butorac-a? Žalibog! letošnja sila in lakota je nagnila mnogih milih dobrotnikov srca v Ljubljani, posebno pa Njih Veličanstvo svitlega cesarja, da so tudi v Kočevski okraj poslali precej darov. In c. kr. okrajno glavarstvo je poštno poslalo najpred deset centov moke v Kostelsko občino, pa predstojnik te občine Martin Južnič ni vedel za noben funt te moke, kam je prišla! Pisar Butorac in njegov „alter ego“ Butina sta moko ustavila v Banjiloki, in brez dogovora z občinskim predstojnikom jo razdelila med svoje znance in prijatelje, a tako, da sta zapisala, na priliko, za enega 20 funtov, dala sta je v istini po 7 do 8 ali 10 funtov. Potem je ostalo moke dosti za Butina, ki je posestnik, poštar, gostilničar in mrtvaški ogleda, in za druge enako ali še bolj premožne ljudi! Vse to je c. kr. okrajno glavarstvo v Kočevji zvedelo, ne samo po mojem sporočilu, temuč najbolj po pritožbi tukajšnjih siromakov. In Butorac je padel v nemilost c. k. okrajnega glavarstva. Ob enem je po novem redu notarjev in posebno po „Legalisirungszwangu“ zgubil službo zakonnega pisarja. Konečno je njega pokopalo tirjanje denarnih kazin za šolske zamude preteklega leta 1871. Namesti da bi bil, če mogoče, še jeseni 1871. kaj iztirjal, je velikoveč le za-se tirjal po 10—20 soldov in ljudi s tem sleparil, da bo on prošnjo pisal v Kočevje, in potem nikoli ne bode nobena kazen zadela zanikarnih starišev, ki nočejo otrok v šolo pošiljati! Res do sedaj ne pride še polovica otrok v šolo, *) čeravno je sedanji učitelj v šoli izvrsten mož, edino zato, ker občinski pisar in poštni ekspeditor Butorac je dal ljudem zagotovilo, da ne bodo nikdar kaznovani zaradi šolskih zamud. Bogme! da na Kranjskem niso duhovni nasprotniki šolskega napredka, ampak takovi zakotni pisarji in umazani dopisuni!

V imenu cerkvenega predstojništva in krajnega šolskega sveta:

Banski.

Iz Dolenskega 20. maja. (Dalje.) — Da se pa zelo nesramna lažnjivost, hudovoljnost in res zlobna zapeljivost „Tagblattovega“ dopisnika še bolj razjasni, naj na kratko popišem velikonočne dogodke v Kostanjevici, kakor so se v resnici vršili. — Kakor Novomeški in Krški, tako imajo tudi Kostanjevški meščanje pravico ob odločenih prilikah nositi vojaško opravo (uniformo). Uniformirani meščanski kor se vdeležuje navadno vseh večih cerkvenih slovesnosti, posebno pa še cerkvenih sprevo-

dov o velikonoči in na dan presv. rešnjega Telesa, kakor se vé da tudi v dan cesarjevega rojstva in imendan njegovega. Duhovstvo vselej rado dovoli tako spremstvo, ker slovesnost povečuje. Nekaj časa, zlasti od lanskega leta, se je pa nadlajtenant tega kora, to je, kupec Alojzij Gač, védel proti cerkvi in duhovstvu silno drzovito. Zato se prečastiti gosp. župnik čuti v srčno žalost primoranega, nadlajtantu prepovedati vojaško spremstvo presv. rešnjega Telesa ob velikonočnem sprevodu, da tako vsaj nekoliko ustavi silno drzovitost in pohujšanje tega človeka. Gosp. stotnik, kteremu se je prepoved ustmeno naznanila, to nadlajtantu pismeno sporoči. Zdajci pa se prične razsajanje po ljublj. „Tagbl.“ s tako surovostjo in neobtesanostjo, da vsak nepristransk človek, ki je bral one pisarije, moral je misliti, da se „Tagbl.“ dopisniku, ne pa vrlému župniku v glavi vrtí. Čuvši silno drzovito sčuvanje zlasti gardistov, češ, da jih duhovščina hoče komandirati itd., kakor tudi Gačevo silno drzno in oholo žuganje, da se hoče po vsaki ceni in prav v kljub tej zapovedi spreveda v vojaški opravi udeležiti, bila je duhovščina primorana, pri oznanjenji procesije cvetno nedeljo naravnost opomniti, da cerkvene obhode ima vravnati le edino duhovščina, le ona ima tudi odločiti, kaj se s častljivostjo in spodobnim spoštovanjem tacih sprevedov sklada, kaj pa ne. Ko g. župnik tej opombi dostavi še besede, da nekteri v svoji silni predrznosti hočejo že tudi v čisto cerkvenih rečéh cerkveni oblasti kljubovati in zapovedovati, zgrabi to neko Lojzelnovo žlahtnico tako, da s svojo furijo skoraj vse farmane prav močno žali. Pod imenom je nočemo svetu naznaniti, upaje, da jej solnce spoznanja vendar kedaj zasije, ako-ravno zavoljo svojega neolikanega in popolnoma divjega obnašanja zlasti proti duhovstvu to že davnej zasluži. Nesramno psovanje ne le domačega, temuč tudi tujega duhovstva pa treba, da se tudi naznani še na nekem drugem kraji, ako temu ne bo konca. Na to se je, kakor piše „Tagbl.“ dopisnik, Gačeva stranka podala v Krško, da vse sporoči ondotnemu kantonskemu glavarju. Ali pa veste, kdo so bili „španovija“ te stranke? Na čelu njej g. Podboj, tukajšnji c. k. sodnik, o kterem živa duša ne vé, kaj da ima on z mestjanskim korom opraviti razen tega, da je gardiste, pozneje zlasti nekega Zalokarja *) prav zoper stotnika hujskal; poleg njega sta bila še Gač in pa uradnik Šusteršič kot lajtenant pri koru. Čemu so šli v Krško? Njih namen ni mogel biti in tudi ni bil drug kot ta, da bi g. župnika, ki je od Gača tirjal zagotovilo, da bode v prihodnje njegovo obnašanje proti cerkvi in duhovstvu dostojniše in potem se mu dovoli udeležstvo procesije v uniformi, da odjenja od te zahteve. Pravili so ondi tudi reči, ki so bile laž, na priliko, da je župnik cvetno nedeljo med svojim govorom s prstom kazal na Gačevo gospó, in mnogo družega tako, da je okrajni glavar skoraj mislil, da Bog vedi, kaj vse se ima zgoditi; poročila so bila tako strahovita, da je, kakor je pozneje sam povedal, že mislil z vso žandarmerijo v Kostanjevico priti. Prepričal se pa je grof Chorinsky, ko je prišel veliko sredo v Kostanjevico, da so to bila le lažnjiva poročila. Zlasti tudi ono kazanje s prstom na Gačevo gospó. Al vse to Podbojevi in Gačevi stranki še ni bilo zadosti. Lažnjivi, silno dražljivi spisi v „Tagblattu“, zlasti zoper duhovstvo in vrlega stotnika, potem ona obrekovanja

*) Tega poštenega in res značajnega moža je Podboj tudi pri zadnjih volitvah na vsak način hotel v „finfarstvo“ spraviti. Al spodletelo mu je. Čast poštenjaku Zalokarju! Ali g. Podboj še ne vidi, da se ljudstvo hudo spotikuje nad takim obnašanjem? ali ne vidi, da to že tudi drugi spoštovani uradniki obžalujejo? Naj bi to vsaj tudi drugi gospodje videli, kateri želijo, da bi ces. uradniki in zlasti sodniki stali nad strankami! Pis.

*) Kako, da tako rokonaštvo ni znano okrajnemu šolskemu svetu in da ne nastopi proti njemu postavne poti? Vred.

pri okrajnem glavarji, ki je, pravo kmalu spoznavši, bojè nesramnega početja te stranke do grla*) sit, so jej bile še vse premalo. Dobila je neko grozno nesramno pisano listnico (korespondenc-karto) od 27. marca iz Ljubljane, v kateri se posebno g. stotnik in g. župnik zasramujeta. Kaj tacega pisati more le duševno popolnoma pokvarjeno človeče! Gač ž njo zapeljuje posebno nekega vodnika gardistov zoper stotnika je sicer rekel, da je listnica prišla iz Ljubljane, pa vrli vodnik ga precej zavrne rekoč: odkod se pa vse to v Ljubljano poroča? Lojzel na to odgovora ne vé! Vsak pa govori, da listnica v Kostanjevici je bila skovana, od tod poslana v Ljubljano pod zavitkom, in odtod zopet nazaj v Kostanjevico. Od kod drugod pa bi jo bil Lojzel tudi dobil, ker je g. stotnik nobenemu takemu v roke ni dal. Tedaj g. Lojzel povejte, od kod imate ono, nemčurijo grozno sramotilno karto? (Kon. prih.)

Iz Vipave 31. vél. travna. — Vrli naš „Sokol“ je 26. dne t. m. zopet pokazal, da še živi; in hrabro postopa po krajih Vipavske doline. Napravil nam je na ta dan zopet veselico s petjem in igro „Bob iz Kranja“. Pevci, med katerimi smo posebno g. Julijan-a občudovali, so mične pesmice „Na straži“ in „Jan ni bedak“ prav izvrstno peli. Na to je sledila omenjena igra, ktero so naši diletantje vse hvale vredno predstavljali, posebno pa se je odlikovala gospica M. Virkova v igri sè svojim milim petjem in splošnim vedenjem tako, da nam je izbudila srčno željo, mnogokrat jo videti na odru. Posebna čast in hvala pa gré našemu vrlemu aranžerju gosp. Pin-u za njegovo neutrudljivo delovanje pri gledaliških igrah. Bog ga živi!

Iz Senožeč 26. maja. — Drage „Novice“! Dve redki slovesnosti, ktere ste se v teku preteklih 14 dneh pri nas vršili, vam z veseljem naznanjamo. Prva je bila 11. dne t. m., ko so se tri, na kranjskem Krasu prve gozdne drevesnice slovesno blagoslovile. C. kr. gozdni nadzornik kranjski gosp. Ljudevik Dimic je na račun države in soseske dve, in župan senožeški na račun soseske in kmetijske podružnice senožeške eno na soseskih spašnikih napravil. Veča ali centralna drevesnica, ki meri 250 □ sežnjev, je bila primerno s trobojnicami in veliko cesarsko zastavo okinčana, kjer je gosp. Dimic po blagoslovu pričujoče z gladko slovensko besedo nagovoril, ter pomen današnjega dne in drevesnice namen na tanko razjasnil, omenivši tukajšnji kmetijski tabor od l. 1870., v katerem se je o tej stvari le govorilo, zdaj pa že djansko nekoliko izpeljalo; potem je priporočal ljudstvu ljubezen do gozda, in se slednjič županu za njegovo prijazno in iskreno pripomoč pri stavljanji drevesnic in gosp. farnemu administratorju za blagoslovljenje srčno zahvalil ter trikratno slavo svitlemu cesarju vzkliknil, ktero so vsi pričujoči z navdušenim trikratnim slava-klicem med gromom možnarjev odzdravili, namreč domači občinski odbor in pa davkarski uradniki (sodnijskih uradnikov, čeravno bili so vabljeni, ni bilo nobenega blizo), učitelj s šolsko mladino in drugi odlični Senožečani in Senožečanke in veliko število kmečkega ljudstva obeh splov, in slednjič poslanstvo odbora Dolenjevaške občine. — Potem je farni gosp. administrator gosp. Dimica kakor prvega c. kr. kranjskega gozdnega nadzornika pozdravil, župan pa je odzdravil od g. Dimica njemu na čast izgovorjeni pozdrav, ter rekel, da to, kar je on za pogozdovanje Krasa pismeno in djansko storil, izvira vse le iz njegove žive ljubezni do plemenitega namena, in da vsi moramo z združenimi močmi na to delati, da

se pogozdovanje Krasa, edini zaklad tega kosa naše domovine, kolikor le mogoče, pospeši, čeravno to, za kar smo ravnokar Božjega blagoslova prosili, ne bo nam starejim na prid dorastlo, a ti-le (na šolsko mladino kazaje) mladiči bodo se pod košatimi smrekami in borovci oddahnili, ko bodo naše koščice že trohle; poslednjič pa dostavi še to, da to, kar je pod njegovim vodstvom za pogozdovanje Krasa že dodelanega, ne prepisuje on sebi na čast, ampak pridnim in ubogljivim delalcem Senožeškega trga, katerim zato „živeli!“ zakliče, kteremu so vsi pričujoči živahno pritrdili. — Te naše slovesnosti pa so se tudi iz okoli drevesnice ležečega lepega bukovega gaja mili tički, posebno slavčeki, z milimi svojimi glasi udeleževali. — V srce segajoča bila je res cela slovesnost. Potem se je cela množica do zdravega mrzlega studenca „Curka“ podala, pri kterem se je marsiktera domača in tuja dušica zopet zdrave sape navdihala. Domača dobra piva in na mestu pečeno kraško jagnje, razni govori in napitnice so končali ob 9. uri zvečer slovesnost, ktera vsem ostane v vednem živem spominu. — Druga slovesnost se je krožila okoli sprejema našega novega gosp. župnika Ignacija Okorn-a, ki je došel 23. dan t. m. med strelom možnarjev in milim glasom zvonov. Danes so nam ga preč. gospod dekan Postojnski pri slovesni sv. maši z veličastno pridigo vmestili (instalirali). Povelicali so to našo redko slovesnost tudi preč. gospodje iz sosedne Hrenovske in Vremske fare. Vsem gospodom, posebno pa preč. gosp. dekanu se za to poveličanost srčno zahvaljujemo. Po sv. maši je bil pri gosp. župniku obed; razne napitnice med gromom možnarjev so sladile preprijazno gostovanje. Ker smo z novim župnikom vevrednega dušnega očeta, a zraven tudi vernega sina majke slave dobili, zato se je naša čitalnica v izraz svojega srčnega veselja zunaj in znotraj v praznično obleko déla in počastil je čitalničin odbor gosp. župnika s „transparentom“, obdanim z lipovim vencem in trobojnicami: „na čast novo vpeljanemu gospodu župniku! Živela sloga!“

Iz Kranja. (Zahvala msgr. Jeranu.) Z veseljem so sprejeli učenci kranjske gimnazije 25 iztisov slavospeva „Abuna Solimana“. Upam, da ne bo brez vpliva do mladih src ta dar msgr. Luka Jeran-ov. Izgledi velikih rojakov mičejo mladino še posebno. V imenu mladini nem se tedaj blagodušnemu daritelju dostojno zahvaljuje katehet kranjske gimnazije.

Iz Ljubljane. — Dve novici, ki smo ju zvedeli pretekli teden v Ljubljano, ste učinili velik vtisek na nas: ena jako vesela iz Hrvaškega, druga zelo žalostna iz Českega. Na Hrvaškem je pri volitvah poslancev v deželni zbor vkljub vsem krivicam, vkljub vsem zvižajam, vkljub vsemu podkupovanju in strahovanju zmagala narodna stranka, in tako, kakor smo v poslednjem našem listu rekli, utegnejo zopet Hrvati rešiti Avstrijo iz silnih zadreg, kakor so jo pogube rešili leta 1848. Slava junaškemu narodu hrvaškemu in prvakom njihovim, ki so ga v vihar nem volilnem boji vodili na poti resnice in pravice! — Kakor nam je pa v neizmerno veselje bila ta novica iz Hrvaškega, tako žalostna nam je bila ona iz Českega, kjer so posebno v zahodnih krajih te dežele grozovite plohe naredile toliko povodnje, res podobne svetopišemskemu občnemu potopu, da škodo cenijo na 60 milijonov goldinarjev. Če tudi to, kar Slovenci moremo pomoči strašnim nadlogam, je le kaplja v morje, naj vendar ta kapljica bode znamenje živega sočutja našega do slovanskih naših bratov.

— (Iz deželnega odbora 31. maja.) Deželni odbor je sklenil poslati Njegovemu Veličanstvu, presvitlemu cesarju, pa tudi cesarjevemu očetu gospodu nadvojvodi Francu Karolu obžalovalno pismo o smrti nadvoj-

*) Al gotovo bi še bolj bil, da bi vedel, kako je po volitvah 1870. leta ravno ta Lojzel Gač tudi o njem govoril in s kacimi imeni ga pital! Pis.

vodinje Zofije, matere cesarjeve. — Prošnje in pritožbe, ki so prišle od različnih krajev dežele zoper načrtano in po novinah razglašeno osnovo novih glavnih občin na Kranjskem, je deželni odbor sklenil temeljito preiskati, predno se osnova novih glavnih občin konečno sklene in vpelje. — Za pet mladih volkov, ki so jih v nekem Kočevskem gozdu vjeli in pobili, se je dovolila postavna premija 50 gold. — Na dopis c. k. deželne vlade, naj deželni odbor vsa poročila in predloge na deželni zbor poleg slovenskega tudi v nemškem jeziku izdela, je deželni odbor sklenil odgovoriti, da z ozirom na §. 32. dež. reda tej zahtevi nikakor ne more zadostiti. Gosp. deželni glavar pa je nanašaje na svojo pravico ta sklep začasno ustavil, ter se bode o tej zadevi na najvišje mesto za razsodbo obrnil. O tem povedó „Novice“ drugo pot več. —

— (V *poslednji seji deželnega šolskega sveta*) je bil učitelj Pust v Dobropoljah, ki služi že 44 let, v pokojni stan djan in za učitelja v Predosljah učitelj Gross iz Št. Vida pri Brdi imenovan; — sklenjeno je bilo ministerstvo nauka prositi, da to, kar za Koroško veljá, dobí tudi veljavo za Kranjsko, namreč, da, kdor je gimnazijo ali realko dovršil in hoče postati učitelj ljudskih šol, sme brez sprejemne preskušnje naravnost v 3. leto preparandije stopiti in da dobí za to leto še državno štipendijo z 100 gold., — učiteljem, ki potujejo k okrajnim in deželnim šolskim konferencijam, se je iz normalnega šolskega zaklada določila popotnina; — zidanje nove šole v Fari kočevskega okraja naj se za zdaj še opusti; — služba služabnika na c. k. preparandiji naj se razpiše; — prošnja učiteljev ljudske šole v Kamniku zarad šolnine se ni vslišala, ob enem pa se je naročilo okrajnemu šolskemu svetu, naj skusi, da mestni zastop kamniški, kterege učiteljstvo malo stroškov prizadeva, učiteljem vsaj nekoliko zboljšša remuneracijo; — za zidanje šole v Kresnicah, ki se vleče že od leta 1856., se hoče deželni šolski svet prizadjeti, da se za zidanje dobí kakih 900 gold. patronovega pripomočka.

— (*Vodja vélike dunajske razstave*) je dal deželni naši komisiji na znanje, da se obrok za razstavne oglase ne bo podaljšal, ter da se na oglase, kateri bi došli po zadnjem dnevu tega meseca, ne bo moglo ozir jemati.

— (*Matični zemljovidi*) za 1871. leto (Afrika, Avstralija in Rusija so že na poti iz Dunaja v Ljubljano ter se razpošljó s knjigama za 1872. leto (Pokornijevim rastlinstvom in živalstvom v Tušekovem in Erjavčevem prevodu), ki se vsaki dan pričakujejo.

— (*Nova znajdba pruskih Nemcev*) je ta, da na napev avstrijske cesarske pesmi pojó „velikonemške“ besede. Tako pesem od 4 Nemcev prepevati se je na veliko nevoljo domačih slišalo nedavno v neki krčmi v šentpeterskem predmestji! Take pesmi, upori (striki) rokodelski in še druge rovarije so res lep sad Bismarkove ère v Avstriji!

— (*Poslano.*) V šolah naj si mladina izolika duha in srce s pojmi ter načeli, kakoršni blažijo človeka. Šola bi morala biti tiho zavetje zoper burje, razsajajoče sedaj po svetu in žaleče človekoljubno srce. V šoli bi duh prepira, zasramovanja, sovražnosti ne smel imeti nobenega vstopa, in ko bi se ta omikovanje zavirajoči duh le prikradel va-nje, učitelji bi ga morali izgnati s svojim podukom in zgledom. Žalostno bi bilo, ko bi učitelji te prelepe naloge svoje, navduševati za vse dobro, lepo in resnično, ne umeli, a še žalostneje, ko bi jej delovali nasproti. In ti resni duh, bivajoč v šolskem svetišču, zakrij si sramote svoj obraz, bližaj se vratom, kmalu te bodo skozi nje pognali; na polovico

ti jih je že odprl gimnazijski profesor Heinrich v Ljubljani.

Poroča namreč v „Vaterland-u“ št. 132. dopisnik iz Ljubljane, da se je drznil imenovani profesor gojence knezoškofijske Alojznice (po njegovem „halbheilige Aloisianer“) očitno v 7. latinski šoli imenovati „Asinianer“, to je, „oslovce“. Ker profesor Heinrich tega ni dementiral in še celó njegov ljubček „Tagblatt“ za to surovost ni imel umivalnega odgovora, mora tedaj reč biti gotova.

Vprašamo toraj, kako more na svojo „nemško izobraženost“ toliko ponosni učitelj tako grdo zasramovati javni vstav, v katerem se podpirajo sinovi slovenskih mater, da morejo študije nadaljevati, da se morejo približati zakladom znanja in umetnosti potrebnih v to, da bi bili kedaj kinč narodu in podpora njegova v hudih borbah sedajnosti? Kako se drzne profesor sploh v šoli tako trivialno govoriti; mar to tudi k poduku spada? In kako se drzne vstav, imajoč tako lep namen, javno sramotiti? Ali ne vé, da je s tem hudobno žalil tudi vodstvo? Ali se ne godí s tem velika krivica dotičnim gojencem, kateri morajo molcé požirati grde psovke, ako nočejo, da jih „mogočni“ profesor potem krivično sekira in samovoljno preganja, kakor je to pokazal pred dvema letoma, ko je nekemu Alojzniku tako dolgo žugal z dvojkami in trojkami, da je bil ubogi dijak prisiljen zapustiti ljubljansko gimnazijo, ter tako tudi podpore dobrodelnega ustanova oropan, podati se v Novo mesto, kjer je gimnazijo izvrstno dovršil, ter z odliko dostal zrelotno skušnjo? In ali slednjič profesor Heinrich s tem izrazom ni žalil tudi vseh nekdanjih bivateljev v tej hiši? Toraj vsi ti so mu „oslovci“? Zakaj neki? Mar zato, ker se je do sedaj in se še večina njih v šolah med drugimi jako odlikuje v znanju? Ali zato, ker ima hiša tako lep red, kateri skrbi mladini za zdravje, ter jej pridobiva podlago vstrajnega delovanja? Ali morda zato, ker je hiša nekako ograjena od zunanjega sveta, da se ne more svetni, „liberalni“, katoličanstvu nasprotni duh tako lahko va-njo vriti? Morda zato, ker se v njej častí sv. Alojzij, vzor čiste, redne, delalne, ne le za telesni in časni, ampak še bolj za dušni in večni blagor skrbeče mladine? In kako kaže so prišli iz te hiše? Ne naštevamo vrsto častitih duhovnov, delajočih in ljubljenih med slovenskim ljudstvom, — omenimo le, da bivši udje te hiše so tudi izvrstni jezikoslovci, dobri pisatelji, pesniki slovenski; da sedé za šolskimi katedri, na poslaniških klopéh, da tudi do konzulske častí je eden dospel. In to so vsi Heinrichu oslovci? Se ve, ko bi trobili v nemškutarski rog, ko bi zatajili domovino svojo, in ko bi ne bili vsaj po večini „klerikalci“, ampak bi trobili v „liberalni“ rog, kaj ne potem bi bili „aufgeklärt“?

Ali nemška omika rodí tak sad? Vsaj vendar profesor Heinrich ves v nemški omiki plava in njo bi rad vcepil slovenski mladini! Mi spoštujemo vednostno delovanje Nemcev — toda, ko bi bilo še dosti Heinrichov v Ljubljani, spoštovanje bi se nam popolnoma vsušilo in moralo bi se spremeniti v zaničevanje.

Pa profesor Heinrich, dasiravno ima sicer kosmato vest, je vendar nekoliko čutil grdobo svoje pregrehe, zato je naročil dijakom, naj bodo tiho, rekši: „Seien Sie still; was in der Schule gekocht wird, soll in der Schule verdaut werden!“ — Res lepa kuhinja! Mi smo zmiraj mislili, da more človek biti ponosen na to, kar se v šoli uči in nauči; mislili smo, da profesorji le želé, naj bi si učenci na tanko zapazili in v življenji porabljevali vse njihove nauke, in ne enega ne pozabili — kar nam Heinrich ovrže našo misel. In zakaj bi zamolčevali nauke svojih izobraževalcev? zakaj bi ne

smela njihova dela priti na dnevno luč? Le tatovi in zarotniki se skrivajo v tmine, le nepoštenjaki in nesramneži skrbé, da bi se njihova dela ne zvedela. Ali se ne postavlja profesor Heinrich s tem izrekom sam v njihovo vrsto? Pa saj je z nespodobnim priimkom res začel krasti dobro imé hvalevrednega ustava, ter v svojej nesramnosti zarotil se zoper njegovo čast.

Res čuditi se moramo, kako se še dalje more puščati na gimnaziji profesor, ki jej po tem takem ne dela družega nego sramoto, ki s svojimi načeli pripravlja v slabo imé tudi vse druge profesorje. Kako dolgo bodo še molčali oni, ki imajo tukaj govoriti besedo? Vsaj bi vendar morali skrbeti za čast gimnazije, za čast svojo — in če bi to prezirati hoteli, morali bi gledati na to, da se mladina ne prepušča rokam možá, ki jo tako grdi, zaseja sovraštvo in strast, ter s tem zatira v mladeniških srcih blage kalí spodobnosti in poštenosti. Quousque tandem!

Več bivših Alojznikov.

— (Pobirki iz časnikov.) Pruski Bismark je dal komando „bobnati“ zoper Jezuite, da se preženó iz velike Nemčije. Ker še zmirom veljá pregovor: „a bove majore discit arare minor“, so začeli „bobnati“ časnikarski Prusjaki na Dunaji, graško mestno starešinstvo itd.; zato tudi ljubljansko „konstitucijsko društvo“ ni smelo zaostati; najelo si je nekega mladega doktorja Rühlinga za „bobnarja“ in ljublj. „Tagblatt“ je svet osrečil s celim njegovim govorom, iz kterega nam samo to jasno ni bilo: ali g. Rühling vé, kaj so Jezuiti? — „Tagblatt“ je o tem, da — kakor so „Novice“ zadnjič razložile — deželni odbor namerava nekoliko norih, kterih je vsak dan več, oddati v prazne in popolnoma ločene prostore deželne delalnice, prav surovo napadel deželni odbor, češ, da uboge nore hoče poslati v „Zuchthaus“. Mi pa mislimo, da prav tak človek, ki brez vednosti, kako in kaj, tedaj le iz zgolj hudobije natolcuje, sliši v — zuchthaus! — „Laibacherici“ moremo povedati, da od konca do kraja je vse laž, kar je te dni pripovedovala o dogodbi v stanovanji gosp. kanonika Urha.

Doneski,

ktere so na pomoč po povodnji na Českem nesrečnim zložili sledeči Čehoslovani v Ljubljani:

Gospá Ana Černa 5 gold., gospá Petronila Foersterova 2 gold. 50 kr., gosp. Jan. Lad. Černy 5 gold., gosp. Anton Foerster 2 gold. 50 kr., gosp. J. Vávrů 5 gold., gosp. F. Kandrnal 5 gold., gosp. J. Zeman 3 gold., gosp. dr. A. Valenta 3 gold., gosp. J. N. Horak 2 gold., gosp. B. Navrátil 2 gold., gosp. F. Čačák 2 gold., gosp. A. Geba 20 kr., gosp. F. Biskup 1 gold., gosp. J. Maršalek 1 gold., gosp. F. Šolmajer 2 gold., gosp. dr. Merhal 5 gold., gosp. prof. Finger 5 gold.; skupaj 51 gold. 20 kr.

Nabrane doneske sem nemudoma poslal centralnemu odboru v Prago.

Čehovi! Rojaci! Hitite na pomoč še dalje po zmožnosti svoji nesrečnim rojakom!

V Ljubljani 2. junija 1872.

Jan. Lad. Černy,

glavni zastopnik banke „Slavije“.

A tudi Vi Slovenci slovanskim svojim bratom!

Vredništvo „Novic“.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Zbornica poslancev je po pogrebu svitle nadvojvodinje Zofije, ki je bil v soboto, v

pondeljek spet začela razprave svoje. Ministerstva predsednik je poročal o grozni nesreči na Českem, minister Stremajer je tolažil brzverce, da ministerstvo še ni imelo časa osnovati od njih zaželeno postave. O gališki resoluciji še zmirom ni duha ne sluha.

Hrvaško. — Volitve poslancev so tedaj pri kraji. Národna stranka je premagala vse nasprotno kovarstvo in si priborila gotovo večino. „Obzor“ in „Südsl. Zeitg.“ naštevata po imenu poslance narodne stranke in naštela sta jih 47, — 8 drugih pa, ki so „samostalni kandidati“, ki pa tudi so nasprotniki vladi; po takem skupaj 55 poslancev v vrsti opozicije. Vlada pa je vjela 20 privržencev. Res je, da v deželni zbor še pride drugih 59, ki se ne volijo in imajo osebno pravico do zbora, namreč 2 nadškofa, 7 škofov, 8 nadžupanov, 1 Turopolje in 41 magnatov. O teh pa ne dohajajo v zbor: 4 škofje in 15 do 20 magnatov; 11 magnatov pa je, ki so odločni narodnjaci. Po takem je brez dvombe zdatna večina národna brez odštetih tistih, kterih neveljavno volitev bode zavrgel deželni zbor. In vendar peštanski magjaroni in dunajski nemčurski časniki hočejo svet slepariti, da bode zborova večina — vladna! Kmalu jim bode mrena padla z očesa, ako se le skliče deželni zbor; — ali pa se bode sklical, to je še vprašanje?

Česko. — Nepopisljiva je nesreča, ki je 25. in 26. dne maja po groznih povodnjah zadela velik del česke dežele. Oblaki so se utrgali na več krajih in povodenj taka je segla hipoma po noči krog in krog, da je popotila vse: hiše z ljudmi in živino, vasi in mesta, polje in gozde. Dozdaj se vé, da je čez 500 ljudi vtonilo. Škoda se ceni na veliko milijonov. Presvitli cesar je bil prvi, ki je poslal iz lastne blagajnice 20.000 gold. Milodari se nabirajo povsod.

Popravek tiskarnega pogreška. V 22. listu „Novic“ na strani 177., v 11. vrsti od zgoraj namesti besedo „podpira“ beri „podíra“. — Na strani 176. v 17. vrsti od spodaj v dopisu iz Cerknice beri namesti „v Košani“ „v Cerknici“.

Listnica vredništva. Gosp. J. G. v Idr.: Da je o cerkveni godbi želeti, da bi se marsikaj odpravilo, to je kazal tudi dopis v „Dan.“ od 5. januarija. Namen bolj humorističnega kakor žaljivega članka v „Nov.“ bil je le ta, da se odpravi, kar se z dobro voljo lahko odstraniti dá. Zato bolje kaže, da se ne meša stvar iznova, kajti na Vaše „poslano“ prišlo bi drugo „poslano“, in tako ne bi bilo ni konca ne kraja. V bratovski prijaznosti povsod najlože dosežemo napredek, ki ga gotovo tudi Vi želite. — Gosp. Jan. Pezd. v Lj: Predno se bodo iz državne podpore kupljeni junci letos na deželo dali, pride razglas v „Novicah“, da se oglasijo prošnjiki, kako in kje. Do onega časa je treba potrpeti. — Gosp. Greg. Jak. v Zat: Zavoljo obilega gradiva danes še nismo mogli vstreči Vaši želji; drugi pot gotovo.

Žitna cena

v Ljubljani 1. junija 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 60. — banaške 7 fl. 5. — turšice 4 fl. 40. — soršice 5 fl. 20. — rži 4 fl. 20. — ječmena 3 fl. 30. — prosa 4 fl. 20. — ajde 4 fl. 20. — ovsa 2 fl. 20. — Krompir 3 fl. 20.

Kursi na Dunaji 4. junja.

5% metaliki 64 fl. 75 kr. Ažijo srebra 109 fl. 90 kr.
Narodno posojilo 72 fl. 20 kr. Napoleondori 8 fl. 93 kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu	} 1. junija 1872:	54.	17.	63.	20.	21.
na Dunaji		1.	64.	3.	22.	85.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 15. junija.